Metoda: Eksperyment 1 – mający na celu zbadanie wpływu sposobu reprezentacji oraz liczby osób biorących udział w sytuacji współzależności

Schemat badania

Prosty schemat eksperymentalny 2×2. Dwie zmienne niezależne: przedmiot reprezentacji (schematyczne rysunki twarzy lub punkty) oraz liczba osób znajdujących się w sytuacji współzależności (dwie lub trzy osoby).

Rys.6. Schemat eksperymentalny

Przedmiot reprezentacji	Liczba osób znajdujących się w sytuacji współzależności	
	2 osoby	3 osoby
Nienumeryczna reprezentacja zadowolenia z sytuacji - schematyczne rysunki twarzy	A	B
Numeryczna reprezentacja zadowolenia z sytuacji - skala punktowa	C	D

Wariant A:

Materiał stanowi 12 par schematycznych rysunków twarzy. Twarz znajdująca się po lewej stronie (oznaczonej JA) reprezentuje stopień zadowolenia lub niezadowolenia osoby badanej z danej sytuacji. Twarz znajdująca się po prawej stronie (oznaczona ON/ONA) reprezentuje stopień zadowolenia lub niezadowolenia z danej sytuacji drugiej osoby biorącej w niej udział.

Wariant B:

Materiał stanowi 12 zestawów z trzema schematycznymi rysunkami twarzy. Twarz znajdująca się po lewej stronie (oznaczonej JA) reprezentuje stopień zadowolenia lub niezadowolenia osoby badanej z danej sytuacji. Twarz znajdująca się pośrodku (oznaczona ON/ONA1) reprezentuje stopień zadowolenia lub niezadowolenia pierwszej z pozostałych osób z danej sytuacji. Twarz znajdująca się po prawej stronie (oznaczona ON/ONA2) reprezentuje stopień zadowolenia lub niezadowolenia drugiej z pozostałych osób z danej sytuacji.

Wariant C i D

Analogicznie do wariantu A i B. Materiał rożni się jedynie sposobem reprezentacji. Schematyczne rysunki twarzy zostały zastąpione odpowiadającą im skalą punktową pokazującą stopień zadowolenia lub niezadowolenia poszczególnych osób z danej sytuacji.

Dobór ofert oraz pomiar zmiennej zależnej – orientacji społecznych

Do potrzeb badania wykorzystano wcześniej utworzone skale zadowolenia. Były to: pięciostopniowa skala złożona ze schematycznych rysunków twarzy (dwie „buźki” reprezentowały wartości ujemne, dwie dodatnie, jedna neutralną) oraz odpowiadająca jej skala punktowa (dwie wartości ujemne -2 i -1, dwie dodatnie, 1 i 2 oraz neutralna 0). Obie skale przedstawia rys. 7. Dokładny opis procedury związanej z powstawaniem oraz testowaniem skal można znaleźć w pracy magisterskiej Krzysztofa Bobrowskiego (Bobrowski, 1986)

Rys.7. Skale użyte w badaniu: schematyczne przedstawienie rysunków twarzy oraz odpowiadające im wartości punktowe.

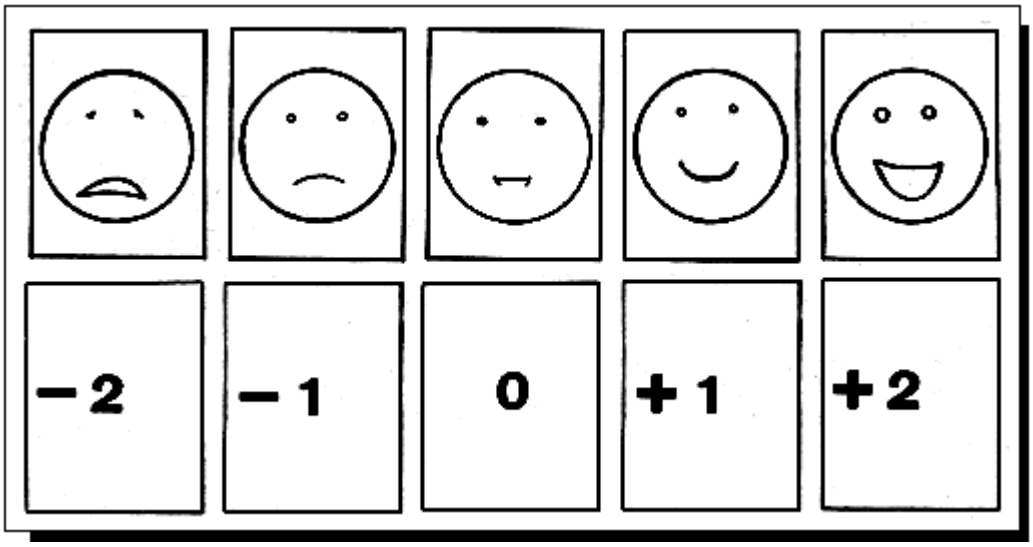

Pięciostopniowe skale zadowolenia użyte w badaniu mogą służyć do pomiaru orientacji społecznych metodą preferencyjną. Zadaniem każdej z osób badanych we wszystkich badaniach było porangowanie 12 przedstawionych ofert od najbardziej do najmniej atrakcyjnych. Miarą preferencji były wartości rangowe ofert, które porównywano z idealnymi uporządkowaniami odpowiadającymi orientacjom: indywidualistycznej, równościowej i altruistycznej. I tak:

W wariancie dwuosobowym:

W idealnym wzorze indywidualizmu oferty zostały porangowane od najwyższych do najniższych wypłat osoby badanej. W idealnym wzorze orientacji równościowej oferty zostały porangowane od najmniejszej do największej różnicy pomiędzy wypłatami osoby badanej i drugiej osoby (JA-ON/ONA1). W idealnym wzorze altruizmu oferty zostały porangowane od najwyższych do najniższych wypłat drugiej osoby (ON/ONA1)

W wariancie trzyosobowym:

W idealnym wzorze orientacji indywidualistycznej oferty zostały porangowane od najwyższych do najniższych wypłat osoby badanej. W idealnym wzorze równości oferty zostały porangowane od najmniejszej do największej różnicy pomiędzy wypłatami osoby badanej i każdej z pozostałych dwóch osób biorących udział w sytuacji osób (ON/ONA1 i ON/ONA2). W idealnym wzorze

orientacji altruistycznej oferty zostały porangowane od najwyższych do najniższych wypłat dla każdej z pozostałych dwóch osób (ON/ONA1 i ON/ONA2)

Udowodniono w modelu preferencyjnym zaadoptowanym do tego badania (Wieczorkowska-Sierakowska, 1989), że rywalizacja oraz kooperacja mogą być łatwo wyodrębnione spośród trzech orientacji podstawowych. Wyjątkiem jest orientacja maximinowa, której idealny wzór uporządkowano przez maksymalizowanie minimalnych zysków dla osób biorących udział w sytuacji.

Oferty dobrano tak, aby współczynnik korelacji rangowej pomiędzy idealnymi porządkami dla indywidualizmu, altruizmu i równości był możliwie jak najbliższy zeru. Wartości korelacji pomiędzy idealnymi porządkami ofert wynoszą:

- indywidualizm z altruizmem rs=0.08
- altruizm z równością rs=0.05
- indywidualizm z równością rs=0.07

Zastosowany zbiór ofert opisany w przestrzeni dwuwymiarowej przedstawia rys. 8.

Rys. 8. Zbiór ofert użytych w badaniu

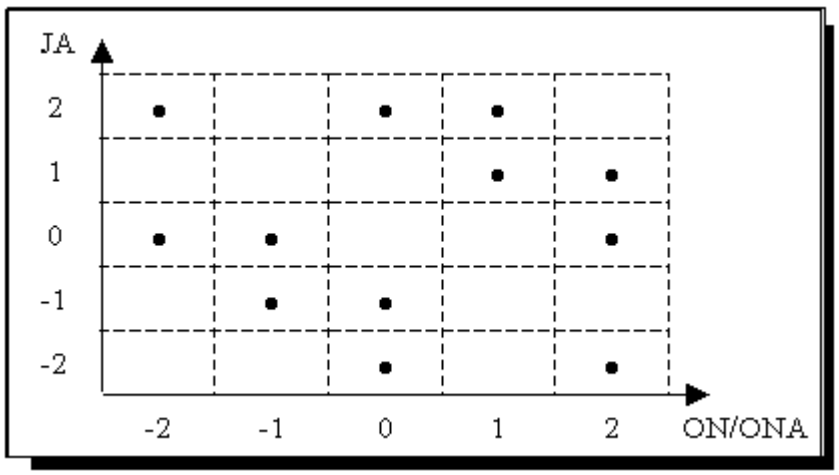

Dla wariantu trzyosobowego zbiór ofert zastosowany w wariancie dwuosobowym został rozszerzony o dodatkową współrzędną (ON/ONA2) przy zachowaniu jednakowej liczby wartości skalowych na poszczególnych wymiarach. Wartości skalowe dla JA-ON/ONA1,

JA-ON/ONA2, oraz ON/ONA1-ON/ONA2 zawierają się w tej samej przestrzeni dwuwymiarowej.

Każda z osób badanych jest charakteryzowana przez miarę zgodności własnego rangowania z każdym porządkiem idealnym. Przy obliczeniach zastosowano współczynnik korelacji rangowej Spearmana z poprawką na węzły, który przekształcono następnie w standaryzowany współczynnik logarytmiczny Z Fishera. Orientacje społeczne każdej osoby badanej są więc reprezentowane prez wskaźniki indywidualizmu, altruizmu, równości, rywalizacji, kooperacji i maximinu w odniesieniu do każdej z osób biorących udział w sytuacji współzależności

Procedura

Badanie miało charakter grupowy i przeprowadzane było w klasach podczas zajęć. Liczebność grup wahała się w granicach od 10 do 30 osób. Eksperymentator przedstawiał się jako student Wydziału Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego przeprowadzający badania dotyczące relacji między ludźmi.

Każda osoba dostała kopertę z dwoma zestawami po 12 sytuacji, różniących się liczbą osób oraz wydrukowaną instrukcję, którą eksperymentator dodatkowo odczytywał na głos. Połowa osób proszona była o wyjęcie zestawów dwu- a połowa trzyosobowych. Osoby badane były proszone o wyobrażenie sobie, że znajdują się w jakiejś sytuacji wraz z jedną lub z dwoma nieznanymi sobie osobami. W tej sytuacji można było coś zyskać lub stracić (na przykład liczącą się sumę pieniędzy). Stopień satysfakcji z danej sytuacji wyrażony był za pomocą schematycznych rysunków twarzy (warunek A, B) lub odpowiadającej im skali punktowej (warunek C i D). Jedna twarz/punkt odpowiadała jednej osobie biorącej udział w sytuacji.

Zadaniem osób badanych było uporządkowanie wszystkich przypadków w kolejności od najbardziej do najmniej atrakcyjnego. Od takiego, w którym najbardziej chcieliby się

znaleźć do takiego, w którym chcieliby się znaleźć najmniej. W instrukcji był podany preferowany sposób postępowania, jednakże osoba badana mogła sama wybrać sobie jak ma porządkować oferty. Następnie osoby były proszone o takie ułożenie zestawów, aby oferta najbardziej preferowana znalazła się na wierzchu, a oferta najmniej preferowana na spodzie. Po zakończeniu rangowania osoby badane wykonywały zadanie buforowe polegające na pięciominutowym pisaniu naprzemiennie litery „Z" i jej lustrzanego odbicia. Następnie proszone były o wyjęcie drugiego zestawu z koperty i uszeregowanie go według tych samych zasad co poprzednio. Tak więc każda osoba badana dokonywała rangowania zarówno dla sytuacji dwu- jaki i trzyosobowych. Różnica polegała na kolejności dokonywania uporządkowania. Połowa osób zajmowała się najpierw sytuacjami dwuosobowymi a następnie trzyosobowymi, druga połowa zaś odwrotnie. Następnie osoby badane wypełniały krótką metryczkę, do której wpisywały płeć, wiek i klasę, a na koniec eksperymentator odpowiadał na zadawane pytania dotyczące badania.

Osoby badane

W badaniach wzięło udział 111 (60 mężczyzn i 51 kobiet) uczniów warszawskich liceów w wieku 16-19 lat. Badania przeprowadzono w liceum im. Lelewela (klasy o profilu matematyczno-fizycznym, biologiczno-chemicznym i ogólnym) oraz w liceum im. Batorego (klasy o profilu matematyczno-fizycznym i ogólnym).

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę pisanie prac - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.